

Konferencja naukowa „Radość służby. Bp Alvaro del Portillo (1914-1994)” (Toruń 16 maja 2015 r.)

W dniu 16 maja 2015 r. w toruńskim Centrum Dialogu im. Jana Pawła II odbyła się konferencja naukowa „Radość służby. Bp Alvaro del Portillo (1914-1994)”. Była ona poświęcona pierwszemu następcy założyciela prałatury Opus Dei, biskupowi Alvaro del Portillo, beatyfikowanemu w ubiegłym roku. Został wyniesiony na ołtarze w swym rodzinnym mieście, w Madrycie, 27 września 2014 roku. Obecnie Opus Dei to wciąż jedyna prałatura personalna w Kościele katolickim, licząca ok. 80 tys. członków. Prowadzi duszpasterstwo na wszystkich kontynentach, skupiając przede wszystkim osoby świeckie.

Toruńska konferencja została przygotowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej i Dogmatycznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Kierownikiem konferencji był ks. dr hab. Piotr Roszak, a sekretarzem naukowym Piotr Paweł Orłowski. Wsparcia organizacyjnego udzielili: Fundacja „Pro Futuro Theologiae” i Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe. Organizatorom zależało na przybliżeniu społeczności akademickiej UMK i gościom z różnych stron Polski sylwetki nowego Błogosławionego.

Konferencja rozpoczęła się od Mszy św. w kaplicy Wyższego Seminarium Duchownego, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Jan Perszon, kierownik katedry, zaś homilię wygłosił ks. dr Jan O’Doherty, wicewikariusz Opus Dei w Polsce. Zaznaczył w niej, że w tym roku obchodziliśmy pierwszy raz wspomnienie liturgiczne bł. Alvaro. Odnosząc się do czytań mszalnych, mówiących o dobrym pasterzu, zaznaczał, że biskup Alvaro del Portillo był dobrym pasterzem trzody, którą Pan mu powierzył. Znał i kochał swoje owce, oddał się im, bronił je przed niebezpieczeństwami i prowadził do dobrych pastwisk, dając im odpowiedni pokarm duchowy. Kiedy został wybrany następcą św. Josemarii, zrozumiał, że tak naprawdę wierni Opus Dei chcieli wybrać jakby na nowo założyciela. – Nie wybraliście Alvaro del Portillo. Wybraliście mnie – komentował potem – tylko dlatego, że wiedzieliście, że jestem tą osobą, która najdłuższej żyła obok założyciela. Dlatego bp Alvaro starał się spełnić swoją misję, działając zawsze *ad mentem Conditoris*, zgodnie z duchem założyciela. Dzięki temu w Opus Dei nie nastąpiło coś, co miało miejsce w historii niektórych instytucji Kościoła po śmierci charyzmatycznego założyciela. W takich sytuacjach nierzadko pojawiał się okres niestabilności, ponieważ następca założyciela nie stawał na wysokości zadania. Tymczasem po śmierci św. Josemarii w Opus Dei – dzięki biskupowi Alvaro – zachowano całkowitą ciągłość z okresem założycielskim. Bł. Alvaro chciał tylko być wierny św. Josemarii Escrivie we wszystkim,

chciał rządzić Opus Dei tak samo, jak by to robił święty Założyciel, gdyby jeszcze żył. W tym przekonaniu utwierdził go także Jan Paweł II w czasie pierwszej audycji udzielonej bp. Alvaro. Powiedział mu wówczas: Kiedy ksiądz będzie musiał podejmować jakąś decyzję, niech ksiądz się zawsze najpierw zastanowi, co w tej sytuacji robiłby Założyciel. I niech ksiądz tak postąpi.

Po Mszy św. nastąpiła część referatowa. Jej moderatorami byli: ks. prof. dr hab. Jan Perszon i ks. prof. dr hab. Mirosław Mróz. Słowo wstępne wygłosił ks. prof. dr hab. Dariusz Kotecki, dziekan Wydziału Teologicznego UMK. W programie konferencji znalazły się cztery wykłady.

Pierwszy z nich – *Bł. Alvaro del Portillo i św. Jan Paweł II. Historia pewnej przyjaźni* – wygłosił dr hab. Paweł Skibiński z Uniwersytetu Warszawskiego. Przypomniał pełne dzieje przyjaźni między dwoma duchownymi, z których pierwszy został z czasem przełożonym Opus Dei, a drugi papieżem przełomu drugiego i trzeciego tysiąclecia. Obaj duchowni mieli spotkać się po raz pierwszy podczas Soboru Watykańskiego II. Ich wieloletnia przyjaźń wpisała się m.in. w takie wydarzenia, jak pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Meksyku, beatyfikacja i kanonizacja św. Josemarii Escrivy, rozpoczęcie działalności Opus Dei w krajach skandynawskich i w Polsce czy odsłonięcie na elewacji Pałacu Apostolskiego mozaiki z wizerunkiem NMP Matki Kościoła. Zwieńczeniem tej przyjaźni było bezprecedensowe przesłanie przez Jana Pawła II po śmierci bp. Alvaro telegramu kondolencyjnego skierowanego do wiernych Prałatury oraz osobista obecność i modlitwa papieża przy doczesnych szczątkach bp. Alvaro w rzymskiej siedzibie Opus Dei.

Z kolei ks. dr Ignacy Soler z prałatury Opus Dei w swoim wykładzie *Duchowa spuścizna bł. Alvaro del Portillo* skupił się na problemie synostwa, zaznaczając, że jest to jedno z najważniejszych znamion duchowości Opus Dei. Przypomniał, że pierwszym i najwierniejszym synem duchowym założyciela Opus Dei był właśnie bł. bp Alvaro, którego synowska wierność Ojcu – jak w Opus Dei zwykło się nazywać św. Josemarię – zapewniła wiernym prałatury uniknięcie „syndromu trzęsienia ziemi”, które różne wspólnoty Kościoła przeżywają w momencie śmierci swoich założycieli. Zazaczył, że synostwo jest jedną z biblijnych i najbardziej pochwalanych postaw ludzkich. Odnosi się ona zarówno do relacji rodzinnych, jak i związków duchowych. Z pełnią tego pojęcia mamy do czynienia w chwilach, w których sam Chrystus podkreśla własne, synowskie posłuszeństwo Ojcu.

Kolejny prelegent, ks. dr Jacek Połowianiuk, adiunkt Politechniki Warszawskiej, w swoim wykładzie *Bł. Alvaro del Portillo jako kanonista. Jego rola w procesie erygowania prałatury personalnej Opus Dei* zazaczył, że prałatura ta zawdzięcza bł. Alvaro przede wszystkim doprowadzenie do pomyślnego finału prawnego potwierdzenia statusu Opus Dei w Kościele jako prałatury personalnej. Było to zgodne z pierwotnym założeniem św. Josemarii, ale stało się możliwe dopiero po jego śmierci. Z pewnością temu procesowi sprzyjała cierpliwość przełożonych Opus Dei w oczekiwaniu na ostateczne orzeczenie Kościoła w sprawie prawnej struktury Dzieła, ale także wszechstronne wykształcenie bp. Alvaro z prawa kanonicznego

(w tym zakresie uzyskał doktorat) czy jego doświadczenie zdobyte podczas opracowywania i recenzowania wielu dokumentów przygotowywanych podczas Soboru Watykańskiego II.

Konferencję zwieńczył wykład ks. dr. Jana Uchwata z Gdańskiego Seminarium Duchownego *Bł. Alvaro del Portillo jako teolog. Jego rola w Soborze Watykańskim II*. Wykładowca podkreślił nadzwyczajną rolę tego człowieka, który ze względu na swoje przymioty duchowe i intelektualne był włączany oficjalnie w prace wielu komisji Soboru Watykańskiego II. Przez wielu uczestników Soboru został również zapamiętany jako wyjątkowy spowiednik i rozmówca. Ważne wydaje się również to, że bp Alvaro cieszył się znajomością i uznaniem kolejnych papieży: Jana XXIII, Pawła VI, Jana Pawła I (z którym bp. Alvaro znał się także z okresu przed wyborem na papieża) i Jana Pawła II, znających jego wierność nauce Kościoła i doceniających nieprzeciętną pracowitość i dokładność przygotowywanych przez niego opracowań teologicznych.

Po każdej z czterech prelekcji podejmowano dyskusję ze słuchaczami. Pytania dotyczyły m.in. ewentualnego wpływu zażyłej i wieloletniej przyjaźni między bp. Alvaro i Janem Pawłem II na podejmowany wielokrotnie w mediach problem faworyzowania duchowości Opus Dei przez Jana Pawła II. Pytano również o przyczyny wieloletniej zwłoki w uporządkowaniu sytuacji prawnej, czyli ustanowieniu Opus Dei jako prałatury personalnej (struktury nieznannej wcześniej w Kościele katolickim), a także wpływu na to jej autonomiczności. Wyjaśniono, że autonomiczność nie jest w tym przypadku związana z ograniczeniem kontroli Kościoła i odpowiednich struktur Kurii Rzymskiej nad Opus Dei (prałatura podlega przewidzianej dla niej standardowej kontroli). Autonomiczność wyraża się w tym, że podejmowane przez Opus Dei inicjatywy apostołskie nie są ograniczone granicami poszczególnych diecezji.

Na zakończenie konferencji wyświetlono biograficzny film o bp. Alvaro del Portillo „Saxum”. Wyjątkowym walorem konferencji była z pewnością obecność kilku osób zarówno wśród prelegentów, jak i uczestników, które osobiście znały bp. Alvaro. Od początku maja w budynku Wydziału Teologicznego UMK można było ponadto oglądać wystawę fotogramów poświęconą Błogosławionemu pt. „Alvaro del Portillo. Nunc coepi”. Wystawa była integralną częścią konferencji.

Piotr Paweł Orłowski
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Toruń